

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Ovaj se projekt provodi uz financijsku pomoć Europske komisije. Sadržaj ove publikacije (komunikacije) isključiva je odgovornost autora i ni na koji se način ne može smatrati da održava gledište Europske komisije.

IMPLEMENTACIJA EUROPSKE AGENDE OBRAZOVANJA ODRASLIH

SADRŽAJ:

1. Uvod.....	4
2. Aktualna politika obrazovanja odraslih u Hrvatskoj	6
3. Obnovljena europska strategija za obrazovanje odraslih	8

Nakladnik:

Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i sporta

Za nakladnika:

dr. sc. Željko Jovanović, ministar

Uredili:

Sabina Glasovac, prof.,
pomoćnica ministra
Darko Belović, dipl. polit.
Maja Dujmović, prof.
Matej Petranović, dipl. teolog

Suradnik:

Mladen Vojković, prof.,
MMV Savjetovanje za razvoj d.o.o.

Lektura i korektura:

Sandra Čudina, prof.

Grafičko oblikovanje, priprema i tisak:

Borovac i Bence d.o.o.,
Gordan Zagorac, dipl. ing. graf. teh.

Naklada:

1.000

ISBN

978-953-6569-85-4

CIP zapis dostupan u računalnome
katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod
brojem 855642

Zagreb, rujan 2013.

RIJEČ MINISTRA ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA

Strategija obrazovanja gotovo svake zemlje u europskom prostoru, pa tako i Hrvatske, temelji se na načelu cjeloživotnog učenja. Jedan od razloga za to jest činjenica da je razvoj znanosti i tehnologije toliko brz da od pojedinca i društva u cjelini zahtijeva kontinuirano učenje i stjecanje novih vještina. Cjeloživotno učenje je odgovor, alat i preduvjet razvoja znanosti i inovacija te samim time i jedna od pretpostavki pametnog rasta nacionalnih ekonomija i zapošljivosti. Ono postaje i preduvjet za socijalnu uključenost, aktivno građanstvo i osobni razvoj, a obrazovanje odraslih je njegov vitalni dio. Pred svima nama je veliki izazov i odgovornost jer su inovativnost i intelektualni kapital pojedinca osnova razvoja društva i nacionalnih ekonomija te preduvjet konkurentnosti na tržištu. Nadam se da će i hrvatsko društvo, ušavši u europsku obitelj postati društvo koje uči, stvara i primjenjuje znanja te se pokazati konkurentno i prepoznatljivo na velikom europskom i svjetskom tržištu.*

* eng. „smart growth“

MINISTAR

dr. sc. Željko Jovanović

1. UVOD

Trenutna nepovoljna ekonomska situacija dodatno je skrenula pozornost na važnost obrazovanja kao katalizatora ekonomskog razvoja. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast, Europa 2020 utvrđuje cjeloživotno učenje i razvoj sposobnosti ključnim elementima za odgovor na trenutnu ekonomsku krizu, nezapošljivost dijela građana i negativne demografske trendove kao što je starenje populacije. Pametan rast* svake države članice Europske unije zasniva se na razvoju ekonomije utemeljene na znanju i inovacijama. Kratkoročne i dugoročne posljedice ekonomske krize naglase su potrebu da pojedinac redovito razvija osobne i profesionalne sposobnosti i vještine.

Kao odgovor na takve trendove, Vijeće Europske unije je 2011. godine donijelo novu *Europsku strategiju obrazovanja odraslih*.

Obnovljena europska strategija obrazovanja odraslih inzistira i fokusira se na europsku suradnju, posebno kada je riječ o kreiranju politika obrazovanja odraslih za razdoblje od 2012. do 2020. godine. Kriza je naglasila važnu ulogu koju obrazovanje odraslih može imati u postizanju ciljeva Europe 2020, omogućujući odraslima, posebno nekvalificiranim, slabo osposobljenim i starijim radnicima da poboljšaju vlastitu sposobnost prilagođavanja promjenama na tržištu rada i u društvu u cjelini. Obrazovanje odraslih posjeduje alate i pomaže unapređenju postojećih vještina ili stjecanju novih vještina, posebno onima koji su pogođeni nezaposlenošću, preustrojem i promjenom zanimanja te također čini bitan doprinos društvenoj uključenosti, aktivnom građanstvu i osobnom razvoju svih građana pojedine države. Ono može ostvariti značajan doprinos ispunjavanju ciljeva Europe do 2020. godine u smislu smanjivanja prijevremenog napuštanja sustava obrazovanja i osposobljavanja na manje od 10 %. U skladu s time, posebna pozornost treba se posvetiti stvaranju okvira i poboljšanju mjera za smanjenje velikog broja nekvalificiranih i slabo osposobljenih Europljana koji su ciljna skupina u programu Europa do 2020. godine, počevši od mjera za podizanje razine pismenosti općenito, matematičke pismenosti te drugih oblika stjecanja znanja i vještina, kao bitne pretpostavke za stjecanje dodatnih kvalifikacija za rad i aktivno sudjelovanje u životu općenito.

* eng. „smart growth“

Obnovljena europska strategija obrazovanja odraslih utvrđuje pet prioriteta za obrazovanje odraslih u Europi od 2012. – 2014. godine:

- 1. učiniti cjeloživotno učenje i mobilnost stvarnošću;*
- 2. poboljšanje kvalitete i učinkovitosti sustava obrazovanja odraslih i osposobljavanja;*
- 3. promicanje jednakosti, socijalne kohezije i aktivnog građanstva putem obrazovanja odraslih;*
- 4. jačanje kreativnosti i inovativnosti odraslih i njihovih uvjeta za učenje;*
- 5. poboljšanje osnova znanja o obrazovanju odraslih i nadgledanju djelatnosti obrazovanja odraslih.*

Stjecanje osnovnih vještina kao temelja za razvoj ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje, rješavanje problema prijevremenog napuštanja obrazovnog sustava i rješavanje pitanja kao što su obrazovanje i društveno uključivanje imigranata, osoba s posebnim potrebama te drugih ranjivih skupina zahtijeva zajedničke napore, kako u osnovnom, tako i obrazovanju odraslih. Obrazovanju odraslih kao sustavu potrebna je promjena, a jedan od početnih koraka u provedbi jest zaokret prema politici koja se temelji na ishodima učenja, u čijem je središtu osoba/individua učenik/polaznik, bez obzira na to gdje on/ona uči.

2. AKTUALNA POLITIKA OBRAZOVANJA ODRASLIH U HRVATSKOJ

Hrvatska provodi europsku obrazovnu politiku („Rezolucija o cjeloživotnom učenju“ iz 2002., „Preporuke Europskog parlamenta i Vijeća iz 2008. o uspostavljanju Europskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje“), a cjeloživotno učenje je uključeno u strateške dokumente obrazovne politike – primjerice u Strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za razdoblje 2013. – 2015. godine, u Strategiju razvoja sustava strukovnog obrazovanja RH 2008. – 2013., Strategiju obrazovanja odraslih i Zakon o obrazovanju odraslih te podzakonske akte vezane uz obrazovanje odraslih, a i konačno u Strategiji znanosti, obrazovanja i tehnologije Republike Hrvatske o kojoj je javna rasprava započela u rujnu 2013. godine.

Kao nastavak provedbe europske obrazovne politike te promoviranja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Hrvatskoj s posebnim naglaskom na nekvalificirane i slabo osposobljene građane, Odjel za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta u razdoblju od 2012. do 2014. godine provodi projekt pod nazivom „Implementacija Europske agende obrazovanja odraslih“ koji je dio Programa cjeloživotnog učenja Grundtvig Izvršne Agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA). Projektom se implementira i promovira *Rezolucija Vijeća Europske unije o obnovljenoj europskoj strategiji za obrazovanje odraslih* (2011/C 372/01). Posebnu pozornost projekt posvećuje i povezivanju te umrežavanju dionika u sustavu obrazovanja odraslih na lokalnoj i nacionalnoj razini. Implementacijom *Preporuka Europskoga parlamenta i Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje* (2006/962/EC) promovira stjecanje ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje, s posebnim naglaskom na nekvalificirane i slabo osposobljene građane Hrvat-

ske, kao osnove za njihov daljnji osobni i profesionalni razvoj.

Iako je 31. prosinca 2012. godine završila provedba projekta Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta „Za Hrvatsku pismenosti – Put do poželjne budućnosti: Desetljeće pismenosti u Hrvatskoj 2003. – 2012.“, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je zbog rezultata i važnosti projekta nastavilo financirati osnovno obrazovanje odraslih.

Strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za razdoblje 2013. – 2015. godine, pored ostaloga, navodi da je, kao jedan od prioriteta jačanja politike cjeloživotnog učenja, potrebno osigurati bolju dostupnost i povećati broj osoba koje pohađaju programe obrazovanja odraslih te da je nužno osobitu pozornost posvetiti promoviranju atraktivnosti obrazovanja odraslih i širenju mreže programa i ustanova za obrazovanje odraslih. U tom kontekstu, predviđa se nastaviti pružati potporu osnovnom obrazovanju i osposobljavanju odraslih osoba u sklopu projekta opismenjavanja, odnosno podizanju tog projekta na razinu stjecanja temeljnih vještina* kako bi se osobe koje nemaju završeno osnovno obrazovanje s uspjehom uključile u proces cjeloživotnog učenja.

Cjeloživotno učenje je kao jedna od temeljnih smjernica uključeno i u novu Strategiju znanosti, obrazovanja i tehnologije Republike Hrvatske o kojoj je javna rasprava započela u rujnu 2013. godine.

Hrvatsko društvo može biti konkurentno na europskom tržištu jedino ako postane društvo koje uči, stvara i primjenjuje znanja, a preduvjet za to je prihvaćanje koncepta cjeloživotnog učenja od strane svih njegovih članova.

Kako bi pronašli rješenja za izlaz iz aktualne ekonomske krize, čije posljedice još uvijek osjećaju Europa i cijeli svijet, prioritet obrazovne politike mora se usmjeriti na popularizaciju koncepta cjeloživotnog učenja i stjecanja temeljnih kompetencija za njegovu realizaciju. Stjecanjem temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje građani će s manje predrasuda i straha sudjelovati kako u neformalnim, tako i formalnim oblicima obrazovanja odraslih te samim time sebe i hrvatsko društvo u cjelini, učiniti dovoljno fleksibilnim da na odgovarajući način odgovori na teške društvene i ekonomske izazove današnjice. Samo s građanima spremnima na stalno učenje, kvalitetno pripremljenima na stalne promjene, nepoznanice i neizvjesnost koje nosi budućnost, osposobljenima za sučeljavanje sa svim društvenim izazovima, možemo osigurati „pametan razvoj“ hrvatskog društva koje je uključivo za sve svoje članove. To je put koji može Hrvatsku, kao državu i društvo učiniti prepoznatljivom, konkurentnom i uspješnom u europskom, ali i svjetskom kontekstu.

* eng. „basic skills“

3. OBNOVLJENA EUROPSKA STRATEGIJA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH

I

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

VIJEĆE

Rezolucija Vijeća o obnovljenoj europskoj strategiji za
obrazovanje odraslih

(2011/C 372/01)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

PRI ČEMU:

Strategija *Europa 2020* za pametan, održiv i uključiv rast prepoznaje cjeloživotno učenje i usvajanje vještina kao ključne sastavnice u odgovoru na trenutnu gospodarsku krizu, demografsko starenje i širu ekonomsku i socijalnu strategiju Europske unije.

Kriza je naglasila važnu ulogu koju obrazovanje odraslih ⁽¹⁾ može imati u postizanju ciljeva *Europe 2020*, omogućujući odraslima, posebno niskoosposobljenim i starijim radnicima, da poboljšaju vlastitu sposobnost prilagođavanja promjenama na tržištu rada i u društvu. Obrazovanje odraslih omogućava sredstva za unapređenje vještina ili učenje novih vještina onima koji su pogođeni nezaposlenošću, preustrojem i promjenom zanimanja te također čini važan doprinos društvenoj uključenosti, aktivnom građanstvu i osobnom razvoju.

IS OBZIROM NA:

1. Rezoluciju Europskoga parlamenta od 16. siječnja 2008. godine o obrazovanju odraslih **Nikada nije prekasno za učenje**, kojom se potiču države članice da promiču stjecanje znanja i razvijanje kulture cjeloživotnog učenja, poglavito provedbom politike rodne jednakosti osmišljene kako bi obrazovanje odraslih bilo privlačnije, pristupačnije i učinkovitije.

(1) Za potrebe ovog teksta, pojam obrazovanje odraslih obuhvaća cijeli niz formalnih, neformalnih i informalnih obrazovnih aktivnosti - općih i strukovnih - kojima se bave odrasle osobe nakon izlaska iz sustava početnog obrazovanja i osposobljavanja.

2. *Zaključke Vijeća iz svibnja 2008. godine (²) o obrazovanju odraslih, koji su prvi put formirali niz zajedničkih neriješenih prioriteta na području obrazovanja odraslih, koji su utrljali put ka pojačanoj europskoj suradnji između raznih interesnih skupina te predložili niz pojedinačnih mjera za razdoblje 2008. – 2010. godine (u daljnjem tekstu navedeno kao: „Akcijski plan“) s ciljem povećanja sudjelovanja i podizanja kvalitete u obrazovanju odraslih.*
3. *Rezoluciju Vijeća i predstavnika vlada zemalja članica, sa sastanka Vijeća 21. studenoga 2008. godine, o boljoj integraciji cjeloživotnog vođenja u strategije cjeloživotnog učenja, kojom se naglasila važnost vođenja kao neprekidnoga procesa koji omogućuje građanima da u bilo kojoj dobi i u bilo kojem trenutku svojeg života prepoznaju vlastite mogućnosti, sposobnosti i interese, da donose odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zanimanju te da upravljaju životnim tijekovima učenja, rada i drugih mogućnosti.*
4. *Zaključke Vijeća 12. svibnja 2009. godine (³), koji su uspostavili strateški okvir za europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju („ET 2020“) koji je potpuno usklađen sa strategijom **Europa 2020** i čija su četiri glavna cilja, u smislu cjeloživotnog učenja i mobilnosti, kvalitete i učinkovitosti, pravednosti, društvene kohezije i aktivnog građanstva, kao i kreativnosti i inovativnosti, jednako važna u obrazovanju odraslih.*

(2) SL C 140, 6. 6. 2008., str. 10.

(3) SL C 119, 28. 5. 2009., str. 2.

(4) SL C 117, 6. 5. 2010., str. 1.

5. *Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije o napretku iz 2010. godine o provedbi radnoga programa „Obrazovanje i osposobljavanje do 2010. godine“⁽⁴⁾, kojim se naglasilo da je u obrazovanju odraslih također važno da se pružanjem obrazovanja obuhvati cijeli niz ključnih kompetencija te se napomenulo da je velik izazov osigurati svim osobama koje se obrazuju dobrobit inovativnim metodologijama, uključujući i one u obrazovanju odraslih.*

6. *Vodeće inicijative Europa do 2020. godine:*

- *Program novih vještina i poslova koji poziva države članice da osiguraju osobama stjecanje vještina potrebnih za daljnje učenje i tržište rada uz pomoć općeg, strukovnog i visokog obrazovanja, kao i uz pomoć obrazovanja odraslih,*
- *Europska platforma protiv siromaštva, koja predlaže razvoj inovativnog obrazovanja za najugroženije zajednice, kako bi se onima koji su suočeni sa siromaštvom i društvenom isključenosti omogućio dostojanstven život i aktivno sudjelovanje u društvu,*
- *Unija inovacija, koja promovira izvrsnost u obrazovanju i razvoju vještina kako bi se osigurao budući rast inovacijom u proizvodima, uslugama i poslovnim modelima u Europi suočenoj sa starenjem stanovništva i jakim konkurentskim pritiscima.*

7. *Zaključke Vijeća 11. svibnja 2010. godine o društvenom značaju obrazovanja i osposobljavanja⁽¹⁾, kojima se istaknulo da prošireni pristup obrazovanju odraslih može stvoriti nove mogućnosti za aktivno uključivanje i veći udio društvenog sudjelovanja.*

8. *Odluku Vijeća 21. listopada 2010. godine o smjernicama za politiku zapošljavanja u državama članicama⁽²⁾, kojom se nastoji promicati učinkovite poticaje za cjeloživotno učenje osoba u sklopu i izvan radnog odnosa, „...osiguravajući svakoj odrasloj osobi priliku za prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju“.*

9. *Zaključke Vijeća 18. – 19. studenoga 2010. godine o pojačanoj europskoj suradnji u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO)⁽³⁾, kojima se aktivno potaknulo veće pojedinačno sudjelovanje u kontinuiranom SOO-u, povećala su se ulaganja u razvoj ljudskih potencijala, obuku na radnome*

(1) SL C 135, 26. 5. 2010., str. 2.

(2) SL L 308, 24. 11. 2010., str. 46.

(3) SL C 324, 1. 12. 2010., str. 5.

mjestu i učenje radom te bliska suradnja između obrazovnih institucija i poslodavaca, posebno u obrazovanju niskoosposobljenih radnika.

POZDRAVLJA ČINJENICU DA:

Su pokrenuti radovi na svim prioritetnim područjima Akcijskog plana iz razdoblja 2008. – 2010. godine, iako se provode različitom brzinom u svakoj zemlji:

- *Reforme obrazovanja odraslih sve se više ukorjenjuju u ukupni napredak u obrazovanju i osposobljavanju, posebice u razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira i strategija cjeloživotnog učenja.*
- *Praćenje kvalitete postaje važno pitanje u obrazovanju odraslih i ulažu se naponi u razvoju profesionalnih profila i usavršavanja andragoga, akreditacije ustanova koje pružaju mogućnosti obrazovanja odraslih i poboljšanje usluge vođenja za odrasle osobe.*
- *Motiviranje polaznika i mogućnosti učenja sve su usmjereniji na osobe s najnižim razinama kvalifikacije, dajući im bolje izgleda za integraciju u poslu i društvu.*
- *Neformalno i informelno učenje, koje predstavlja znatan dio učenja odraslih, sve se više prepoznaje i vrednuje, ali je rijetko prihvaćanje mogućnosti vrednovanja.*
- *Vidljiv je napredak u nadzoru sektora obrazovanja odraslih.*

IPAK POTVRĐUJE DA:

Kako bi se suočili s kratkoročnim i dugoročnim posljedicama gospodarske krize, postoji potreba da odrasle osobe redovito unapređuju svoje osobne i stručne vještine i kompetencije. S obzirom na trenutnu nestabilnost na tržištu rada i potrebu da se smanji rizik od društvene isključenosti, to se posebno odnosi na niskoosposobljene i niskokvalificirane. Međutim, sve odrasle osobe, uključujući i visokokvalificirane, mogu imati značajne koristi od cjeloživotnog učenja.

Ipak, postoji sve veći konsenzus da je obrazovanje odraslih trenutno najslabija karika u razvoju nacionalnih sustava cjeloživotnog učenja. Udio sudjelovanja u obrazovanju odraslih nastavilo je padati, od 9,8 % u starosne skupine stanovništva od 25. do 64. godine u 2005. godini na samo 9,1 % u 2010. godini, čime je povišen cilj „ET 2020“ od 15% do 2020. godine postao još veći izazov. Stoga treba obratiti pozornost na zapreke poput niske motivacije i nedostatka ustanova za pomoć ženama i muškarcima u usklađivanju obiteljskih i profesionalnih obveza s učenjem.

Kao i u drugim djelatnostima, obrazovanje odraslih treba prihvatiti zaokret prema politici koja se temelji na ishodima učenja, u čijem je središtu autonomni učenik, bez obzira na to gdje on/ona uči - pri radu, u domu, u lokalnoj zajednici, baveći se volonterskim aktivnostima ili u ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje te je potrebno razviti slojeviti model upravljanja.

Kako bi se stvorio sektor obrazovanja odraslih koji je u mogućnosti podržavati strategiju Europa do 2020. godine, puno toga treba učiniti vezano uz učinkovito i djelotvorno financiranje, uz pružanje druge prilike za obrazovanje i stjecanje osnovnih vještina kao što su pismenost i matematička pismenost, ali i digitalne vještine, vezano uz ciljano učenje za migrante, osobe koje prijevremeno napuštaju obrazovni sustav i mlade ljude izvan područja obrazovanja, zapošljavanja ili usavršavanja (IOZO-i), kao i uz osobe s invaliditetom i starije osobe te vezano uz suradnju s poslodavcima, socijalnim partnerima i civilnim društvom.

Provedbom Akcijskog plana također su istaknute teškoće u odgovarajućem praćenju djelatnosti obrazovanja odraslih, zbog nedostatnih statističkih podataka i vrednovanja političkih mjera. Stvaranje politike utemeljene na dokazima na području obrazovanja odraslih zahtijeva sveobuhvatne i usporedive podatke o svim ključnim aspektima obrazovanja odraslih, učinkovite sustave praćenja i suradnje između različitih agencija, kao i visokokvalitetne istraživačke aktivnosti.

SMATRA DA:

Cjeloživotno učenje obuhvaća učenje od predškolske dobi do učenja nakon umirovljenja ⁽¹⁾. Obrazovanje odraslih je ključna komponenta neprekidnosti cjeloživotnog učenja te obuhvaća čitav niz formalnih, neformalnih i informalnih obrazovnih aktivnosti, općih i strukovnih, kojima se odrasle osobe bave nakon izlaska iz početnog sustava obrazovanja i izobrazbe.

Kako bi se dalje gradilo na postignućima iz Akcijskog plana 2008. – 2010. godine, istovremeno nadograđujući postojeće političke inicijative u područjima osnovnog obrazovanja, visokog obrazovanja (Bolonijski proces) i SOO-a (Kopenhaški proces), postoji potreba za obnovljenim „Europskim planom za obrazovanje odraslih“ usmjerenim ka omogućavanju svim odraslim osobama razvijanje i unapređivanje svojih vještina i kompetencija tijekom života.

Obrazovanje odraslih može ostvariti značajan doprinos ispunjavanju ciljeva Europa do 2020. godine u smislu smanjivanja prijevremenog napuštanja sustava obrazovanja i osposobljavanja na manje od 10 %. U skladu s tim, posebna pažnja treba se posvetiti poboljšanju odredbi za velik broj niskoosposobljenih Europljana koji su ciljna skupina u programu Europa do 2020. godine, počevši od mjera pismenosti, matematičke pismenosti i drugih prilika za obrazovanje kao preteče dokvalifikacije za rad i život općenito. Stjecanje osnovnih vještina kao temelj za razvoj ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje ⁽²⁾, rješavanje problema prijevremenog napuštanja obrazovnog sustava ⁽³⁾ i rješavanje pitanja kao što su obrazovanje i društveno uključivanje migranata, Roma i skupina osoba s posebnim potrebama zahtijeva zajedničke napore i u osnovnom obrazovanju i obrazovanju odraslih.

Istodobno, znatan doprinos koji obrazovanje odraslih može donijeti gospodarskom razvoju, jačanjem produktivnosti, konkurentnosti, kreativnosti, inovacije i poduzetništva, treba biti priznat i podržan.

U tom smislu, postoji i značajna potreba da se pojačaju napore kako bi se postigao cilj, postavljen u sklopu strategije Europa do 2020. godine, osiguravanja da najmanje 40 % mladih odraslih osoba završi tercijarno ili jednakovrijedno obrazovanje. Ispunjavanje ovog izazova doprinijet će razvoju konkurentnog gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama što će u potpunosti iskoristiti resurse i ljudski kapital.

(1) Rezolucija Vijeća 27. lipnja 2002. o cjeloživotnom učenju (SL C 163, 9. 7. 2002., str. 1.).

(2) SL L 394, 30. 12. 2006., str. 10.

(3) Kao što je istaknuto u Preporuci Vijeća iz lipnja 2011. godine (SL C 191, 1. 7. 2011., str. 1.).

STOGA POZIVA NA:

Usvajanje prepravljenoga Europskog programa za obrazovanje odraslih koji će nastaviti, upotpuniti i ujediniti rad u području obrazovanja odraslih u četiri strateška cilja koja je utvrdilo Vijeće u strateškom okviru „ET 2020“. Iako je u početku naglasak bio na razdoblju 2012. – 2014. godine (vidi Dodatak ovoga dokumenta), ovaj Plan treba promatrati u kontekstu dugoročne vizije o obrazovanju odraslih koja će, u razdoblju do 2020. godine, nastojati podići profil djelatnosti u cjelini i, točnije, nastojati će se:

- (I.) povećati mogućnosti da odrasle osobe, bez obzira na spol i njihove osobne i obiteljske okolnosti, imaju pristup visokokvalitetnim mogućnostima obrazovanja u bilo kojem trenutku u njihovu životu, s ciljem promicanja osobnog i profesionalnog razvoja, osnaživanja, prilagodljivosti, zapošljivosti i aktivnog sudjelovanja u društvu;*
- (II.) razviti novi pristup obrazovanju i usavršavanju odraslih koji se fokusira na ishodima učenja i odgovornosti te samostalnosti osobe koja se obrazuje;*
- (III.) promicati veću osviještenost među odraslima da je učenje cjeloživotno zalaganje koje bi trebali provoditi u redovitim vremenskim razmacima tijekom života, a posebice tijekom razdoblja nezaposlenosti ili promjene zanimanja;*
- (IV.) poticati razvoj učinkovitih sustava cjeloživotnog vođenja, kao i integriranih sustava vrednovanja neformalnog i informalnog učenja;*
- (V.) osigurati sveobuhvatno pružanje visokokvalitetnoga formalnog i neformalnog obrazovanja i osposobljavanja za odrasle osobe s ciljem stjecanja ključnih kompetencija ili stjecanja kvalifikacija na svim razinama Europskoga kvalifikacijskog okvira (EKO), uz potporu civilnog društva i socijalnih partnera, kao i lokalnih vlasti;*
- (VI.) osigurati fleksibilne programe prilagođene različitim potrebama usavršavanja odraslih osoba, uključujući i izobrazbu i učenje pri radu;*

- (VII.) poticati veću osviještenost među poslodavcima o tome kako obrazovanje odraslih pridonosi promicanju produktivnosti, konkurentnosti, kreativnosti, inovacija i poduzetnosti te je važan čimbenik u povećanju zapošljivosti i pokretljivosti tržišta rada svojih zaposlenika;*
- (VIII.) poticati ustanove za visoko obrazovanje da prihvate manje tradicionalne grupe polaznika, poput odraslih osoba koje se obrazuju, kao sredstvo dokazivanja društvene odgovornosti i veće otvorenosti prema zajednici u cjelini, kao i odgovor na demografske izazove i zahtjeve društva koje stari;*
- (IX.) promicati ulogu socijalnih partnera i civilnog društva u artikuliranju potreba za izobrazbom i razvijanju mogućnosti učenja za odrasle osobe, kao i optimizirati uključenost središnje, regionalne i lokalne vlasti;*
- (X.) promicati uravnoteženu raspodjelu sredstava za obrazovanje i osposobljavanje tijekom života na temelju zajedničke odgovornosti i snažne javne predanosti, pogotovo prema drugoj prilici za obrazovanje i razvoj osnovnih vještina;*

- (XI.)** uključiti društvene partnere i podići svijest o prednostima, za njih također, učenja na radnome mjestu, uključujući i omogućavanje stjecanja osnovnih vještina;
- (XII.)** izraditi dobro razvijeno pružanje obrazovanja za starije osobe, s ciljem promicanja aktivnog, samostalnog i zdravog starenja, koji koristi njihovo znanje, iskustvo, društveni i kulturni kapital za dobrobit društva u cjelini;
- (XIII.)** ostvariti snažnu obvezu promicanja obrazovanja odraslih kao sredstvo njegovanja solidarnosti među različitim dobnim skupinama (na primjer, „međugeneracijskim paktom“) i među kulturama i ljudima svih sredina.

U SKLADU S TIME POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA:

- 1.** Usredotoče svoje napore tijekom razdoblja 2012. – 2014. godine na prioritetna područja navedena u Dodatku ovoga dokumenta, pridonoseći time provedbi četiriju prioriteta strateškog okvira „ET 2020“, u skladu s nacionalnim kontekstima i zakonodavstvom.
- 2.** Osiguraju učinkovitu vezu s nadležnim ministarstvima i interesnim skupinama, društvenim partnerima, tvrtkama, relevantnim nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva, s ciljem poboljšanja usklađenosti između politike o obrazovanju odraslih i šire društveno-ekonomske politike.
- 3.** Aktivno surađuju na razini EU-a kako bi se podržala uspješna provedba prethodno navedenih prioriteta područja, osobito:
 - (I.)** u potpunosti koristeći alate za cjeloživotno učenje, dogovorenih na EU razini, za promicanje sudjelovanja odraslih u obrazovanju;
 - (II.)** koristeći mogućnosti koje pruža Program za cjeloživotno učenje, osobito potprogrami Grundtvig i Leonardo da Vinci, i slijedeći program iz 2014. godine, kao i strukturni fondovi i drugi alati, po potrebi, kako bi se sufinancirale podržavajuće inicijative;
 - (III.)** koristeći otvorenu metodu koordinacije, uz potporu Europske komisije i putem bitnih europskih mreža, za promicanje zajedničkog učenja i razmjenu dobrih praksi i iskustava u području obrazovanja odraslih;

- (IV.) imenujući nacionalnoga koordinatora, kako bi se olakšala suradnja s ostalim državama članicama i Komisijom u provedbi programa za obrazovanje odraslih.*

I POZIVA KOMISIJU DA:

Podupire i surađuje sa zemljama članicama u razvoju i provedbi obnovljenoga Europskog programa za obrazovanje odraslih prethodno iznesenog i, posebno, u provedbi prioriteta za razdoblje 2012. – 2014. godine detaljno navedenih u Dodatku I., osobito:

- (I.) osiguravajući komplementarnost i usklađenost između političkih inicijativa poduzetih u skladu s ovom rezolucijom i inicijativama razvijenim u kontekstu drugih relevantnih političkih procesa u sklopu strateškoga okvira „ET 2020“, Kopenhaškoga procesa, Bolonjskoga procesa, EU programa osuvremenjivanja za više obrazovanje i inicijativa kao što su one o pismenosti i ranog napuštanja obrazovnoga sustava koje zahtijevaju zajednički pristup koji uključuje osnovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te promicanje dimenzije obrazovanja odraslih u svakoj od njih; razviti novi pristup obrazovanju i usavršavanju odraslih koji se fokusira na ishodima učenja i odgovornosti te samostalnosti osobe koja se obrazuje;*
- (II.) uspostavljajući blisku trajnu vezu s nacionalnim koordinatorima određenim u državama članicama i drugim zemljama sudionicama; poticati razvoj učinkovitih sustava cjeloživotnog vođenja, kao i integriranih sustava vrednovanja neformalnog i informalnog učenja;*
- (III.) omogućujući državama članicama i organizacijama koje podržavaju obrazovanje odraslih da razmjenjuju informacije o svojoj politici i iskustvima te o njihovoj procjeni navedenog, organiziranjem aktivnosti i osvrta vršnjačkih obrazovnih skupina, konferencija, radionica i drugih odgovarajućih formi te u skladu s raspoloživim resursima da unaprijede prikupljanje podataka o obrazovanju odraslih kao dio osuvremenjenoga koherentnog okvira pokazatelja i oglednih vrijednosti zakazanih za 2013.;*

- (IV.) jačajući bazu znanja o obrazovanju odraslih u Europi pokretanjem studija i jačanjem kapaciteta postojećih istraživačkih struktura važnih za analizu pitanja o obrazovanju odraslih, uključujući suradnju s Eurydice i CE-DEFOP-om i drugim odgovarajućim institucijama i u potpunosti koristeći njihove sposobnosti informiranja i istraživanja;*
- (V.) slijedeći i jačajući suradnju s odgovarajućim međunarodnim organizacijama kao što su OECD (posebice koristeći rezultate Programa međunarodne procjene kompetencija odraslih – PIAAC), UN (posebice UNESCO) i Vijeće Europe, kao i druge odgovarajuće regionalne i svjetske inicijative poput euroazijskog „čvorišta“ cjeloživotnog učenja (ASEM);*
- (VI.) usmjeravajući sredstva dostupna na europskoj razini za podupiranje provedbe ovog programa za obrazovanje odraslih;*
- (VII.) izvješćivanjem o provedbi programa u sklopu zajedničkog izvješća o napretku „ET 2020“.*

DODATAK

EUROPSKA STRATEGIJA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH / Prioritetna područja u razdoblju 2012. – 2014.

Uzimajući u obzir specifične okolnosti u svakoj državi članici i u skladu s nacionalnim prioritetima, države članice se pozivaju, prema potrebi uz potporu Komisije, da se usredotoče na one dijelove navedene u nastavku koji su najznačajniji njihovim pojedinim potrebama.

1. Učiniti cjeloživotno učenje i mobilnost stvarnošću

Kako bi se povećalo i proširilo sudjelovanje odraslih u cjeloživotnom učenju, kao odgovor na dogovoreni EU cilj od 15 % sudjelovanja u obrazovanju odraslih, te kako bi se udio mladih odraslih osoba s tercijskom i ekvivalentnom izobrazbom potaknuo do 40 %, države članice se pozivaju da se usredotoče na:

- *poticanje ponude i razvoj sveobuhvatnih i lako dostupnih sustava informacija i vođenja, dopunjenih učinkovitim strategijama potpore koje su usmjerene na podizanje svijesti i motivacije među potencijalnim polaznicima, s posebnim naglaskom na skupine osoba s posebnim potrebama, osobe koje su rano napustile sustav obrazovanja, mlade osobe izvan područja obrazovanja, zapošljavanja ili usavršavanja (NEETs), niskokvalificirane odrasle osobe, osobito one s teškoćama u pismenosti i praćenih drugim prilikama za obrazovanje koje vode do priznate kvalifikacije na EQF razini;*
- *promicanje uključenosti poslodavaca u obrazovanje na radnom mjestu s ciljem razvijanja vještina specifičnih i za radno mjesto i širih vještina, uključujući i s pomoću fleksibilnijega radnog rasporeda;*
- *promicanje fleksibilnih načina obrazovanja odraslih, uključujući i širi pristup visokom obrazovanju onima kojima nedostaju matične pristupne kvalifikacije i diversifikacija spektra mogućnosti obrazovanja odraslih koje nude ustanove za visoko obrazovanje;*

- *uspostavljanje potpuno funkcionalnih sustava za vrednovanje neformalnog i informalnog obrazovanja i promicanje njihova korištenja od odraslih osoba svih dobnih skupina i na svim razinama kvalifikacije te od poduzeća i drugih organizacija.*

2. Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti sustava obrazovanja i osposobljavanja

Kako bi se izgradila snažna djelatnost obrazovanja odraslih, države članice pozivaju se da se usredotoče na:

- *razvijanje provjere kvalitete za ustanove koje pružaju mogućnosti obrazovanja odraslih, primjerice s pomoću sustava akreditacije, uzimajući u obzir već postojeće okvire/standarde kvalitete u drugim djelatnostima;*
- *poboljšanje kvalitete osoblja za obrazovanje odraslih, primjerice definiranjem profila kompetencija, uspostavljanjem učinkovitih sustava za početno usavršavanje i stručno usavršavanje te za olakšavanje mobilnosti nastavnika, nastavnika praktične nastave i drugog osoblja za obrazovanje odraslih;*
- *osiguravanje održivog i transparentnog sustava financiranja obrazovanja odraslih, na temelju zajedničke odgovornosti s visokom razinom javne predanosti ovoj djelatnosti i potpore onima koji ne mogu platiti, uravnotežene raspodjele sredstava diljem kontinuuma cjeloživotnog obrazovanja, odgovarajućeg doprinosa financiranju od svih interesnih skupina i istraživanja inovativnih načina za učinkovitije i djelotvornije financiranje;*
- *razvijanje mehanizama koji će osigurati da pružanje obrazovanja bolje odražava potrebe tržišta rada te da pruža mogućnosti za stjecanje kvalifikacija i razvijanje novih vještina koje povećavaju sposobnost ljudi da se prilagode novim zahtjevima u promjenjivom okruženju;*
- *jačanje suradnje i partnerstva između svih interesnih skupina važnih za obrazovanje odraslih, osobito javne vlasti, različitih ustanova koje pružaju mogućnosti obrazovanja odraslih, društvenih partnera i organizacija civilnog društva, osobito na regionalnoj i lokalnoj razini u kontekstu razvijanja „obrazovnih regija“ i lokalnih središta za obrazovanje.*

3. Promicanje jednakosti, društvene povezanosti i aktivnoga građanstva obrazovanjem odraslih

S ciljem razvoja kapaciteta sektora obrazovanja odraslih za promicanje društvene povezanosti i usmjeravanja ljudi koji trebaju

drugu priliku za obrazovanje i životne mogućnosti, kao i pridonosnja smanjenju udjela osoba koje su rano napustile sustav obrazovanja i usavršavanja ispod 10 %, države članice pozvane su da se usredotoče na:

- poboljšanje pismenosti i matematičke pismenosti odraslih, razvijanje digitalne pismenosti i pružanje mogućnosti odraslim osobama da razviju osnovne vještine i modele pismenosti potrebne za aktivno sudjelovanje u suvremenom društvu (kao što su ekonomska i financijska pismenost, građanska, kulturna, politička i ekološka osviještenost, učenje o zdravome životu, potrošačka i medijska osviještenost);
- povećanje ponude i poticanje pojedinačnih angažmana u obrazovanju odraslih kao sredstvo za jačanje društvene uključenosti i aktivnog sudjelovanja u zajednici i društvu te poboljšanje pristupa obrazovanju odraslih za migrante, Rome i skupine osoba s posebnim potrebama, kao i obrazovnim mogućnostima za izbjeglice i ljude koji traže azil, uključujući i učenje jezika zemlje-domaćina, prema potrebi;
- jačanje mogućnosti učenja za starije osobe u sklopu aktivnog starenja, uključujući i volontiranje i promicanje inovativnih oblika međugeneracijskog učenja i inicijativa za korištenje znanja, vještina i sposobnosti starijih ljudi za dobrobit društva u cjelini;
- zadovoljavanje potreba učenja osoba s teškoćama i osoba u određenim situacijama isključenja iz učenja, kao što su oni u bolnicama, domovima i zatvorima te im pružiti potporu odgovarajućim vodstvom.

4. Jačanje kreativnosti i inovativnosti odraslih osoba i njihova obrazovnog okruženja

S ciljem razvijanja nove pedagogije i kreativnih obrazovnih okruženja u obrazovanju odraslih, kao i promicanjem obrazovanja odraslih kao načina poboljšanja kreativnosti i inovativnosti građana, države članice se pozivaju da se usredotoče na:

- promicanje stjecanja transverzalnih ključnih kompetencija, kao što je učenje kako učiti, smisao za inicijativu i poduzetništvo te kulturna osviještenost i izražavanje, posebice primjenom Europskoga okvira ključnih kompetencija u sklopu djelatnosti obrazovanja odraslih;
- jačanje uloge kulturnih organizacija (kao što su muzeji, knjižnice itd.), civilnog društva, sportskih organizacija i drugih tijela kao kreativnih i inovativnih vrijednosti za neformalno i informalno obrazovanje odraslih;

- *bolje korištenje IKT-a u sklopu obrazovanja odraslih, kao sredstva za proširenje pristupa i poboljšanje kvalitete pružanja obrazovanja, npr. iskorištavanjem novih mogućnosti za obrazovanja na daljinu i stvaranjem alata e-učenja i platforma kako bi se uključile nove ciljne skupine, posebice osobe s posebnim potrebama ili one koje žive u udaljenim područjima.*

Kako bi se poduprla prethodno navedena prioritetna područja u skladu s četirima strateškim ciljevima okvira „ET 2020“, države članice nadalje se pozivaju da pridonesu poboljšanju prikupljanja, usporedivosti i analize informacija i podataka o obrazovanju odraslih na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj razini i lokalnim razinama.

5. Poboljšanje osnove znanja o obrazovanju odraslih i nadgledanju djelatnosti obrazovanja odraslih

Države članice se pozivaju da se usredotoče na:

- *aktivno sudjelovanje i provedbu ključnih poruka koje proizlaze iz velikih međunarodnih istraživanja i studija kao što je Istraživanje obrazovanja odraslih (AES), Istraživanje o kontinuiranom strukovnom obrazovanju (CVTS) i Program za međunarodnu procjenu kompetencija odraslih osoba (PIAAC);*
- *pojačavanje napora kako bi se prikupilo dovoljno referentnih podataka o, na primjer, sudjelovanju, obrazovnim ustanovama, financiranju, ishodima i široj koristi obrazovanja za odrasle osobe i društvo te proširenje opsega podataka na životnu dob u rasponu poslije 64. u skladu s produljenjem radnoga vijeka;*
- *jačanje nadzora i procjene utjecaja razvoja i izvedbi u djelatnosti obrazovanja odraslih na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, bolje koristeći postojeće instrumente gdje je to moguće;*
- *intenziviranje istraživanja i dubinske analize pitanja koja se odnose na obrazovanje odraslih, širenje raspona istraživanja da uključuje nova područja i poticanje analiza koja su više interdisciplinarna i prognostička;*
- *izvješćivanje o politici obrazovanja odraslih kao o dijelu zajedničkog izvješća o napretku „ET 2020“.*

INFORMACIJE:

www.obrazovanje-odraslih.hr

e-mail: info@obrazovanje-odraslih.hr